

17
6.
m
f
O
7.
u
8.
u
d
u
9.
u

1754.

6. Buchner, Georgius Ludovicus, Ord. jur. vici prodeca-
nus: Joannis Justi Reickii . . . solennia inau-
guralia indicit praemissa observatione: De
jure promotorum ad beneficia ecclesiastica.
7. Eberhard, Joannes Paulus: De transportatore novaque
ejusdem usu Dissertatio, qua facultate legendi
. . . sibi concessa, futura sua collegia indicit.
8. Foerbach, Paulus Jacobus: Lectiones exegetico-homi-
leticas in pericopas Evangelicas hoc semestri habenda-
das indicit: et: De usu harum pericoparum
in ecclesiis nostris, ac difficultatibus, quae in tra-
ctatione illarum se offerunt quaedam disserit.
- ^{5. 10}
9. Freierleben, Christianus Fridericus, nobilis, & Prae-
biterus practicum mandato S. C. poenali ob excep-
tiones sub et obreptionis impune non pareri. 2 Praef.
84. 1. 22.

11a 12. Friesleben, Francus Fredericus, nobilis a: de
mutatione domini in subfeudis imperii atque
consensu vasalli inuali: 14. 2 Saep.

14. Gebauer, Georgius Christianus; Ord. iuridici de cano:
ad solennia inauguralia Dr. Joannis Fridei. et
Dr. Christiani Fridei nobilium de Friesleben invi-
tat simul nonnulla de nobilitate veterum
Germanorum ad Tacit. German. Cap. VIII commentatus

13. Gebauer, Georgius Christianus, Ord. iuridici Prodecanus:
honores in arte somno . . . Frachinus Beckstedt
. . . I. Q. I. lib. baroni de Borustorf . . . collatione
in iudicat et de jure successionum apud veteres
Germanos ad Tacitum German. Cap. XX commentatus

15. Gebauer, Georgius Christianus; Ord. iuridici prodecanus:
ad solennia inauguralia . . . Dr. Georgii Truphi

Ignatii Franci Nepomuceus de Habermann et Kus-
leben, nobilis S. R. I. immediati iurisd. et: re-
comitatu principum Germanicorum ad Taciti
German. C. 13 et 14. commentatur

16. Gebauer, Georgii Christianus: Ordinis iuridici Decanus:
et lectionem cursoriam et Ord. inaug. a Cuius.
Lra. Frederico Henckellio . . . honorum legitimus
iuris . . . publice capessendorum causa habentes
iurisd. et nonnulla: de iudiciis veterum Ger-
manorum ad Taciti German. C. 12 Dissert. L.

17. Gebauer, Georgii Christianus: Ord. iuridici Decanus:
. . . Franci Henrici Sommeri . . . solemniter inaugura-
tus: iurisd. indicat ea que occasione de comitiis
veterum Germanorum ad Taciti German. C. 11 com-
mentatur.

18. Michaelis, Augustus Benedictus: De historia
literaria historicae civilis Germanicae Dilige-
lius colenda dissertat et lectiones per ius tunc
1. semestre habendas indicat.
19. Bumentin, Si. Ludolphus: De lege Hortensia
20. Roederer, Joannes Georgius: demonstrationes
anatomicae reliquaeque lectiones semestris
biennalis 1754. 1755 habendas indicat et
observationum medicarum de suffocatis satu-
ram addit.
21. Walchius, Christianus Guilielmus Franciscus: Commentatio
de litteris Uectorum consensuque testibus, qua
numerus auspicia . . . publica faciendae rite
indicit.

Pr. 23. num. 20.

21/
CHRISTIANI FRIDERICI
NOBILIS A FREIESLEBEN

S. R. I. EQVITIS

1754/10

PROBLEMA PRACTICVM

MANDATO S. C. POENALI

OB EXCEPTIONES SVB - ET

OBREPTIONIS IMPVNE NON PARERI.

D. XI. MAII MDCCLIV.

PVBLICE DEFENSVM.

P 489

EDITIO SECVNDA.

GOTTINGAE

APVD VICTORIN. BOSSIEGELIVM

Christiani Fridrici

CHRISTIANI FRIDERICI
NOBILIS A REIKSLIBEREN

DE REIKSLIBEREN

PROFESSORIS PRAEDICANTIS

MANDATA S. C. PORNALI

ORATIONES S. C. PORNALI

ORATIONIS IMP. NE NON PAREN

D. XI. MDCCLXXV.

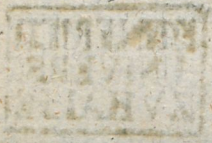
FRIDERICUS REIKSLIBEREN

FRIDERICUS REIKSLIBEREN

GOTTINGAE

AD VICTORIN BOSSCHER

CAPVT I.
PRINCIPIA GENERALIA SISTENS.

§. I.
IUDICIORVM FINIS.

Omnia iudicia eum in finem sunt
introducenda, vt in republica
pax et quies, maxime singu-
lorum, conseruetur; quod ge-
mina ratione solet obtineri, vt prouideant
Iudices, ne quis in iure suo turbetur, et,
si illa prouidentia locum amplius non habet,
vt minus recte factum idoneo remedio
emendetur tollaturque, atque ita *suum cui-
que* etiam hac ratione quam maxime *tribua-
tur.*

A 2

tur.

tur. Ad hoc ipsum illi, ad cuius munus pertinet eiusmodi turbis atque laesionibus interuenire, quadam auctoritatis eminentia et vi iusta opus est: laedentes enim turbantesque plerumque in ea sententia non sunt, vt sponte ad officium redire velint, aut solo monitu in legitimum tramitem se reduci patiantur; vt adeo iudicis sit, non dicere tantum, sed edicere, iubere, vetare, comminari, si malo ita mederi possit; sin hoc non sufficiat, etiam iussu sua exsequi, et nolentes licet inuitosque ad ea agenda patientiaue adigere, quae ius et aequum flagitat.

§. II.

IUDICIA SVNT A LAESIS ADEVNDA.

Est itaque Iudicium rite constitutum sacra Anchora; ad quam orta iniuriae sibi factae tempestate iis, qui se laesos esse existimant, confugiendum. Est omnium eorum, qui ope auxilioque iudiciali indigent, tutissimum refugium atque receptaculum; ad quod eo maiori confidentia parti aetrici est adeundum, quo rectius norunt, saltim existimant et sperant, Iudicem pro religione

gione sua velle, pro sua dexteritate scire, pro sua auctoritate posse remedium quaerere causae laboranti. Est hominum genus, qui etiam in ciuitate vim vi, artem arte, repellere posse sibi persuadent: sed iidem suo malo experiuntur, non hanc geminam esse iuris sui impetrandi viam, sed deuiam, semitam et plerumque nouam iniuriam, si alter queratur, lege et iure coercendam. Neque tamen iudex partibus sese obtrudit: ad eundem, rogandus, implorandus, et, vt officium faciat, implorantibus succurrat, laesos restituat, iniuriam metuentes defendat, admonendus est.

§. III.

IUDICIALIS VIA NON VNA.

Iudici implorato non vna data est via, qua ad querentis auxilium procedat, quas omnes commemorare infinitum foret, et a meo instituto alienum. Duas commemorabo semitas, vt maxime contraria inter se magis elucescant. Alteram dixerim maxime *ordinariam*, alteram maxime *extraordinariam*. Illa vulgaris est et quotidiana et

omnibus iudiciis communis, quando actore officium Iudicis implorante hic reum citat, eius dilatorias audit, litem contestantem peremptoriasque exceptiones subiungentem, immo reconuentione vtentem admittit, probationes et reprobationes iniungit, harum causa testium rotulos conficit, documentorum editiones recognitionesque imperat, iuramenta suscipit, conscientiae exonerationes non negligit, de his omnibus disceptari patitur, denique omnibus reliquis ordinarii processus adminiculis admissis, causa conclusa litem sua sententia definit. *Posterior* via est singularis prorsus, et in omnibus inferioribus maxime iudiciis neutiquam obuia, quando Iudex, altera parte ne quidem audita, decernit, definit, mandat, rescribit, iubet, vetat, partitionemque proposita poena iniungit.

§. IV.

POSTERIOR VIA MAXIME EXTRAORDINARIA LEGITIMA TAMEN.

Vix equidem pati videtur ratio et aequitas, vt Iudex, summae etiam auctoritatis,

tatis, qui tamen lege et ratione est inferior, iisdemque se subiicere, ni in Tyrannum degenerare velit, omnino tenetur, hauc ingredi possit semitam. Aduersantur, obloquunturque aeterna illa principia: *audientiam esse partem alteram, neminem indefensum esse condemnandum, summum tale ius esse summam iniuriam, non esse ullius hominis, etiam prudentissimi, in facto plane non errare, neminem puniendum esse, nisi eum, de quo liquido constat peccasse*, et quae alia sunt Iuris naturalis principia et regulae, isti procedendi modo fere a diametro aduertantia. Verum enim vero, uti iura nostra vbique exceptionibus abundant, ita et hic istae regulae in pluribus casibus non impedient Iudicem breuissima ista incedere via. **Fac**, implorantem narrasse factum, quod accurate inspectum ita se habet, ut nullo modo excusari, nec vlllo Iuris colore defendi possit. Res prorsus omni venia indigna fevero poenalique praecepto recte coercebitur. **Fac**, imminere imploranti damnum, ni ei mature succurratur, omnino tale, quod nullum admittit remedium, idemque cum manifesta iniuria sit coniunctum. In tanto metu merito sua auctoritate Iudex intercedet,

det, et subueniet tempestiue rei alias non restaurandae. Fac, ipsius reipublicae interesse, vt aliquid fiat aut non fiat; et merito Iudex sequatur regulam magni momenti: *Salutem Reipublicae legem esse supremam.* Fac generatim, rem aliquam nullam moram ferre, et tunc quoque Iudex non male, ne mora forte obsit, imploranti sua auctoritate cauebit.

§. V.

PRAESIDIUM PARTI ADVERSAE
SUPERSTES IN NARRATORVM
FALSITATE REPOSITVM.

Iudex, vt vidimus, aliquid fieri vel non fieri iure annuente praecipit, et, si reus non pareat, poenam minatur. Videtur nihil esse relictum parti, contra quam proceditur, quam vna parendi obsequendique gloria, quae tamen va!de iniucunda est, et cum damno eximio saepenumero coniuncta. In facto consistunt circumstantiae a parte implorante narratae, quas pro verissimis habet Iudex non vna motus ratione. Non patitur bona fides, cuius merito summa omnibus

bus debet esse cura, vt quis rem aliter narret, quam vti illa reuera se habet. Iudex est persona tantae auctoritatis, vt, si aliis mentiri sit turpe, huic ipsi mentiri merito habeatur longe turpissimum. Denique et hoc in fauorem partis implorantis Iudicis auxilium persuadet, vt recte narraſſe, et iusta petiisse eo lubentius credas, quod mendaciorum Architecto omnino verendum sit, ne ista mendacia sint vitae breuis, istaeque vmbrae artificiose satis aliquando effictae depictaeque ad veritatis allatae radios euanescant. Verum enim vero ista omnia nihil impediunt, quo minus falsa narrentur, iniusta petantur. Affectuum aestus et falsa de bonitate causae persuasio, vindictae per litis protelationem exercendae cupido, vana spes de incerto litium euentu, et quae alia homines a recto tramite auertere solent, talia persuadent comminisci, quae laetum iudicii ostendunt initium. Vnicum huic malo remedium vera narratio aduersam falsitatis conuincens, quam exceptione interposita ad liquidum perducere non potest non parti, quam imploratam vocamus, esse licitum et concessum. Atqui ita demum constat, et iure mandasse et praecepisse iudicem,

B

et,

et, falua veritatis allegatione falſitatisque demonstratione, ſupereſſe ei, cui mandatum, iuris aliquod auxilium. Atque ita concidunt ſupra memorata, quae iſti Iudicis imperio plane aduerſari videbantur. Auditur adhuc pars, non obſtante Iudicis iuſſu, vera traditura. Non indefenſus condemnatur, cui falſorum demonstratione ſe tueri eſt conceſſum. Nec ſummum ius adeſt, nec ſumma iniuria. Non errat in facto iudex, cui rectora exponere licet. Non punitur obſequium negans, ſi conſtat ex iuſta cauſa non paruiſſe.

§. VI.

VIS ET POTESTAS IUDICIALIS PRAECEPTI SVSPENSA.

Ex his nunc ſua ſponte ſequitur, licet illud Iudicis praeceptum omnem rigorem prae ſe ferat, ſimpliciter iuſſui parendum eſſe velit, idem comminatione poenali ſit munitum, nec vllum in eo caput appareat, quo quibuſcunque aduerſus actoris intentionem exceptionibus ſe tueri, in ordinariam iuris viam ingredi, beneficiis legum vti ſit permiſſum:

missum: tamen id non esse vetitum, sine cuius permisso non possent non omnia laborare summa iniustia. Narravit pars Iudicis auxilium implorans, probabilia Iudici videntur narrata, et causa de caetero, ut supra est expositum, ita videtur comparata, ut nihil supersit, quam ut ista lis via omnium brevissima finiatur. Praecipit itaque Iudex, et quidem serio et sub poenae comminatione. Pars aduersa statim animaduertit, falsa aut falso esse narrata, et haec Iudici modeste exponit, ita se rem non habere, ut narratum, ostendit et demonstrat, ideo obsequium suum se distulisse ait, mutatum iri praeceptum et sperat et petit. Si nunc quis Iudici commodaret haec verba: Iudex sum, Iudex magnae auctoritatis, Iudex omnium supremus, iussi et poenam sum comminatus, fidem habui aduersario tuo, ille videtur me fefellisse, immo ex allatis a te constat, falso eum narrasse, aliter se rem habere existimavi, cum iuberem, sed semel iussi, tibi praeter obsequii gloriam nihil relictum est, poenam mereris, et, ni statim in re etiam manifeste iniusta adhuc pareas, poenam senties, iussus mei auctoritas ab eo momento, quo ille ad te peruenit, te validissime con-

strinxit, non parendo peccasti. Si, inquam, quis haec Iudicem sentire contendat, num eum recte sentire dixeris? Non puto. Iudicis auctoritas summa summam exigit reuerentiam, sed et in Iudice summo summa praesumitur religio, quae prohibet credere Iudicem velle, quod nolisset, si statim ab initio de circumstantiis negotii rite fuisset edoctus. Ex quo inuicte concludimus, Iudicis cuiuscunque, etiam summi iussum pendere, donec haec de veritate aut falsitate narratorum quaestio est euacuata.

CAPVT II.

§. I.

TRANSITVS AD IVRIS CIVILIS ET CANONICI PLACITA.

Quae in superiori capite ex rectae rationis dictamine et aequitatis principiis deprompta tradidi, ita sese habent, vt existimem, non posse quenquam, saltim quod ad ipsum rei cardinem attinet, ab iisdem discedere. Cum tamen peruulgatum sit, nostram rempublicam non vnice Iure naturali regi, sed

sed etiam Iurium communium, cum Ciu-
 lis, tum etiam Canonici, agnoscere aucto-
 ritatem; merito nunc videndum, quid illa
 statuunt, et in rem nostram praecipiant. Et
 eo quidem lubentius ad ea indaganda acces-
 si, quod scirem, omnium Legum hoc esse
 praecipuum requisitum, vt ne rectae rationi
 aduersentur, adeoque dubium non esset, ea,
 quae ex rationis disciplina selegeram, Iuri-
 um modo memoratorum assensu neuiquam
 posse destitui. Satis constat inter omnes, illa
 Iurisprudenciae lumina, Iuris Romani con-
 ditores, cum Iureconsultos tum Imperato-
 res horum opera vsos, fuisse Iuris naturalis
 peritissimos, Pontifices quoque idem institu-
 tum seruasse, et multa secundum regulas
 aequitatis inflexisse, vt adeo non vno in lo-
 co reperiantur in rem nostram idonea. In-
 primis huc facere videtur doctrina de *Inter-*
dictis, siue eo nomine appelles illa, quae
 vetant, et reapse *interdicunt*, siue illa, vbi
 aliud quid *inter duos dicitur*. a) Verum
 enim vero cum illa vetusta Interdicta fuerint
 formulae et conceptiones verborum, eo fi-
 ne conceptae atque ordinatae, vt Praetor

B 3

lu.

a) §. I. I. de *Interdictis*.

Iudicem, quem de quaestione facti dabit, instrueret et informaret, quomodo in tali controuersia instruenda et iudicanda se gerere debeat: b) perspicuum est, his formulis cum illo iussu, quem in primo capite delineauimus, non satis conuenire. Et quamuis deinde, cessantibus istis formulis, hoc nominis mererentur *actiones*, quae pro his *exercebantur*, c) hae tamen ipsae quoque, ut ab Interdictis promanantes, ab iussu modo memorato distant, licet affinitatem inter utrumque negotium aliquam reperiri posse non negem. Satius igitur erit, breuiter Rescriptorum naturam ex utroque Iure perpendere.

§. II.

RESCRIPTORVM INDOLES.

Rescriptum sine dubio est Iussus Superioris ad inferiores parentesque directum; ubi Superioris nomine intelligitur vel ipse Princeps, vel Iudex aliquis Supremus vice

b) Vid. IANVS A COSTA
ad rubrum Tit. Instit. de

Interdictis.
c) Pr. de *Interdictis.*

sacra Ius dicens. *Rescriptum esse scripturam* ipsum nomen indicat, et omnino postulat eius rei, quae Rescriptis continetur, grauitas, ut de ea re certo certius et in perpetuum constare debeat; et ita voluerunt Imperatores Grat. Valentin. et Theodos. in *l. 1. C. de Mandatis Principum: omnes sciant nemini quicquam, nisi quod scriptis probauerit, esse credendum, nec ullius dignitate terri. Siue ille Tribuni, siue Notarii, siue Comitum proferat dignitatem: sed sacras nostras literas esse quaerendas.* Rescriptum etiam *Epistola* dicitur, per quam Imperator constituere dicitur, a) quod ipsum satis indicat, non proprio motu emanare Rescriptum, quod Edicti est, et in sensu quodam speciali Mandati, sed ad preces oblatas *rescribi* atque *responderi*. In precibus narrari factum aut non factum, iisque rogari conuenienter, res ipsa ostendit.

§. III.

PRECVM REQUISITVM, VT VERITATE
NITANTVR.

Monitum est in superiori capite inter
Viri boni officia neutiquam esse postremum,
Studi-

a) §. 6. I. de Iure Natur. Gentium et Ciuili.

Studium Veri; vnde fuit, illius inprimis oportere esse memorem eum, qui Iudicem alloquitur, non narrando tantum, sed et petendo et flagitando; denique illud officium eo sanctius esse custodiendum, quo maioris dignitatis est ille, ad quem preces funduntur. Nihil operatur illius, qui ad falsã narrata rescribit, auctoritas, vt inde credas iussum, quocumque demum modo impetratum, esse periuuaturum. Fuerunt in ea sententia, vt fere videtur, illi, quorum mentionem facit INNOCENTIUS III. Pontifex, a) dicentium, quod, etsi forma carere debeant expressã in literis, nihilominus iuxta rigorem iuris a delegato iudice in negotio sit procedendum, et quorum sensum non nisi sub debita restrictione, et in falsis ex simplicitate et ignorantia narratis admisit Pontifex. Regula itaque vtriusque Iuris est: *Non valere Rescriptum nec obligare, NISI PRECES VERITATE NITANTVR*, cum aliquo tamen discrimine. Scilicet Imperator ZENO constituit, vt vniuersa rescripta hanc conditionem habeant insertam: Si preces veritate nitantur, ita quidem, *vt nec ali-*

a) In cap. 20. X. de Rescriptis.

aliquem fructum precator oraculi percipiat impetrati, LICET IN IUDICIO ADSERAT VERITATEM, *nisi quaestio fidei precum imperiali beneficio monstretur inserta*. Immo idem Imperator Magistratibus dictantibus et Iudicibus suscipientibus reprehensionem, Scribis etiam amissionem cinguli minatur. Ex quo facile colligere est, quae Imperiali Iure vis et potestas sit eorum Rescriptorum, quae veritate non nituntur, cum et illa, quae nituntur veritate, ob formam praescriptam sed neglectam, nullius sunt ponderis aut valoris. Dubio procul ZENO Imperator hoc ideo constituit, ut Iudices in omnibus Rescriptis ipsa litera commoneantur: Non preces, non epistolam, sed ipsam vnice rei veritatem esse inspiciendam. Aequiora et faciliora placuerunt Pontificio Iure, ne partes iurium saepe imperitae, ob formam externam, Scribarum oscitantia vel Iudicum suscipientium negligentia, omissam immerentes damnum sentiant. Rem ipsam tamen susceperunt studiose, Iuris Naturalis placita agnouerunt, et ea suis sanctionibus firmauerunt. Ita ALEXANDER III. a) haud obscuro

a) *Cap. 2. X. de Rescriptis.*

obscurè Iuris Ciuilis rigorem temperans :
*et in huiusmodi literis intelligenda est haec
 conditio*, ETIAM, SI NON APPONATUR,
 SI PRECES VERITATE NITANTVR.
 Quod ipsum vt aequius melius in nostris fo-
 ris seruatur, testante etiam B.Boehmero. b)

§. IV.

PARATVM ADVERSVS RESCRIPTVM, SI
 PRECES VERITATE NON NITANTVR,
 AUXILIUM SVB-ET OBREPTIONIS
 EXCEPTIO.

Vti nullum dubium est, Principem pre-
 cibus porrectis motum, si secundum petita
 rescribat, summa cum auctoritate illud fa-
 cere, et illis, ad quos pertinet iussus regius,
 eundem pro Lege esse, quo nomine etiam
 inter Constitutiones Principales, vt iam
 monitum, suum locum occupat, ita quoti-
 diana tamen testatur experientia, non ita
 semper narrari factum, vt nihil in eo peccet-
 tur, quamuis bona narrantis fides, tum eius,
 cui narratur, summa auctoritas, et ipsa illa
 clau-

b) In *Iure Eccles. Protest. ant. ad h. t. de Rescriptis. §. 4.*
Tom. I. p. 133.

clausula vel ex Iuris Ciuilis praescripto expressa, vel Iuris Canonici aequitate tacite subintellecta aliud suadere videantur. Hoc contigisse, vbi animaduertit ille, cui Rescriptum graue est, paratissimum habet remedium ad legalem Rescripti vim sufflammandam, quod *Exceptionem tum Subreptionis tum Obreptionis* vocare solemus. Solet fere haec Exceptio haberi pro vna, et nihil frequentius in foro, quam vt, ipsis falsae narrationis circumstantiis subtiliter non excussis, pars altera eaque laesa conqueratur sub- et obreptum esse, absque omni damno, quod constet, aut illud, aut hoc, aut vtrumque euenisse. Sed et sunt Viri docti, qui inter *subreptionem* et *obreptionem* nihil interesse contendunt, quos et allegauit et ipse sequitur PETRVS FRIDERVS MINDANVS a) existimans, in rei veritate inter sub- et obreptionem nullam esse differentiam, Rescriptumque vtroque modo dici subreptitium et obreptitium, siue taceatur veritas, siue exprimatur falsitas. Atenimvero, cum tamen in re ipsa sit insignis differentia, aliudque sit reticere verum, de quo si Principi

C 2

con-

a) L. I. de Process. Mand. etc. c. 15. §. 3.]

constitisset, precibus non annuisset, aliud fingere falsum, cuius naturam si sciuisset Princeps, neutiquam petenti indulgisset, immo etiam alterum altero sit grauius; cum verum etiam per imprudentiam reticeri queat, falsum non nisi ex dolo fingi, ista etiam Pontificem a) mouerint, vt inter *tacitam veritatem* et *suggestam falsitatem*, rursusque inter eos, qui *veritatem supprimunt* et eos, qui *falsitatem exprimunt* et in pluribus aliis istius capituli locis similem in modum sollicite distinxerit, non male, immo accurate facturos esse existimo, qui singulas mendacii species singulis propriisque nominibus distinguunt, quod et probatum video B. BOEHMERO. b) Est itaque Subreptio, cum precatore falsitatem exprimunt, falsisque et mendacibus supplicationibus Rescripta impetrant; Obreptio vero, cum veritas in precibus reticetur, vel aliud quidpiam celatur, quod expressum, Principis animum in diuersam traxisset sententiam, vti tradit GONZALEZ TELLEZ, c) et vtrumque

a) *Cap. 20. X. de Rescriptis.*

b) *In Iure Ecclesiast. Protest. Tom. I. p. 184.*

c) *Ad Cap. 20. X. de Rescriptis.*

que peccati genus exemplis ex Iuris Canonici textibus illustrat.

§. V.

EXCEPTIONIS MODO MEMORATAE, SI
DE EIVS VERITATE CONSTET,
EFFECTVS.

Supra vidimus, esse non leuem inter Ius Ciuile et Canonicum differentiam. Quod ad illius placita attinet, prima inspectio est, num *quaestio fidei precum*, vt ZENO Imperator loquitur, *Imperiali beneficio monstratur inserta*, hoc est, num ex ipsis Rescripti verbis constet, quaestionem illam de fidei precum oblatarum non fuisse neglectam, et auctoritas Rescripti ab ista conditione: *si veritate nitantur preces*, expressis verbis sit suspensa, an vero Rescriptum ista fidei quaestione careat. Isto casu precator oraculi, cui formam exigere a Scribis incumberebat, vt contemtor Regalis sensus, nullum fructum ex oraculo impetrato percipiebat, etiam si negligentiam suam excusare et fidem in quaestione ponendam reapse adfuisse, cum preces funderet, demonstrare foret paratus. Hoc casu eo attentius nunc

dispiciendum, num preces veritate niti per mendacium asseruerit prelator, ideo audiendus reus idem aliter omnino se habere asserens, et pro diuersitate circumstantiarum res mediantibus probationibus ad liquidum perducenda erat. a) Quod ad placita Iuris Canonici attinet, omisso quaestione fidei precum Rescripto obtento nihil obest; inesse eandem tacite, quod ipsa rei natura hoc flagitet, merito credidit Pontifex. Nec inter falsitatem suggestam et veritatem tacitam aliquod discrimen statuendum esse, idem est opinatus, cum non modo preces mendaces, sed etiam preces narrationi imperfectae innixae, veritati, quam Rescribens subesse putauit, e diametro aduersentur. Potius *inter eos, qui per fraudem et malitiam, et illos, qui per simplicitatem et ignorantiam literas impetrant, aliquam discretionem adhibendam* censuit. De illis plane conclamatum est, vt, siue falsitatem expresserint, vel veritatem suppresserint, nullum ex literis commodum consequantur. Quod ad hos attinet, rursus distinguendum duxit Pontifex.

Aut

a) Vide, si lubet, B. BOEHMERYM *in Iure Eccles. Protestant. ad h. t. de Rescriptis §. II. Tom. I. p. 188.* de hac re accurate differentem.

Aut enim preces ita sunt comparatae, vt falsitas per ignorantiam suggesta, aut veritas tacita induxisset Rescribentem, vt re aliter comperita nunquam literas concessisset, et Rescriptum pariter vires non habet: Aut falsitas suggesta vel veritas suppressa illa erat, quae quamuis fuisset illa quidem tacita, haec autem expressa, nihilominus Pontifex Rescriptum concessisset, et tunc Rescriptum vires habet, vt hoc probe ad ductum cap. 20. X. de Rescriptis obseruauit TELLEZIVS, additis etiam idoneis rationibus, a) quod ad illos attinet, qui fraudulenter et malitiose agunt, vt doli sui hanc sentiant poenam longe aptissimam, vt nempe priuetur impetrator commodo Rescripti impetrati; quod ad illos attinet, qui absque fraude per simplicitatem tamen et ignorantiam aliter, ac decibat, narrarunt factum, vt, licet non propter culpam impetrantis, propter defectum tamen voluntatis, Rescriptum vitietur; quod ad tertium vltimumque genus precatorum attinet, cum mala narrata nihil mouerint Rescribentem, istud ignorantiae et simplicitati eorum esse indulgendum.

§. VI.

a) Ad d. Capit. n. 9. et 10.

§. VI.

RESRIPTI AB HIS EXCEPTIONIBVS
PENDENS AVCTORITAS.

Summae auctoritatis esse vocem Principalem Rescripto comprehensam nemo negabit, qui apud se perpenderit, inter Leges etiam Constitutionumque species illud referri. Ea Maiestatis vis est, vt dubio procul omne id, quod ab eo fonte procedit, in consensum obsequiumque rapiat, nec nisi suo malo, quos summa potestas constringit, eidem aduersari queant. Reuera tamen Edictorum maxime haec est natura, vt, postquam motu proprio Princeps omnibus aliquid edixit, subditis simpliciter parendum sit, quod ipsum etiam Mandata aemulantur. Sed et Decreta inter Constitutiones Principales referuntur quae tamen ita non constringunt partes, inter quos Ius dictum est, vt non liceat intra solenne illud decendum non aliqua supplicatione uti. Denique Rescripto ne quidem illud decendum limites ponit, cum non inter partes causa cognita emanauerit, sed ad nuda narrata prelatorum a Principali indulgentia profluxerit. Eo tendit Rubrum Codicis: *Comminationes,*
Epi-

Epistolas, Programmata, Subscriptiones auctoritatem rei iudicatae non habere. Rescriptum adeo nec ad omnimodum obsequium obligat, nec temporis limitibus includitur. Vna remora in Exceptione, cuius duplex effectus *oppositae suspensio, probatae nullitas*; visio autem potest concipi quadruplex. Quispiam fundit preces, Princeps annuit et rescribit, preces nituntur veritate, Rescriptum Legis speciem refert, cui parendum. Alius fundit preces, Princeps pariter annuit et rescribit, is, cui rescriptum, eo se grauari sentit, falsitatem suggestam veritatemue suppressam obseruat, eo nomine conqueritur, dubio procul audiendus est, et Rescripti vis interea manet in suspenso. Quidni? Ius Ciuile istam Exceptionem disertis verbis seruari praecipit, Ius Canonicum tacite inesse ait. Illud etiam Iudicem decem librarum auri multa iubet puniri, qui vetuerit precum argui falsitatem. a) Nunc ille, qui falsitatem precum allegauit, aut ipse in probatione deficit, aut alter temere allegatam

a) l. 3. C. *Si contra Ius vel utilitatem publicam, vel per mendacium fuerit aliquid postulatum vel impetratum.*

D

gatam esse ostendit, atque ita suam narratis constare fidem apparet, quo facto Rescriptum Legis vim induit, et omnes, ad quos ea res pertinet, ad omnimodum obsequium obligat. Sed fac ultimo loco, ut Imp. eleganter loquuntur in *l. 2. C. si contra Ius vel utilitatem publicam vel per mendacium aliquid fuerit postulatum, de Praescriptione mendaciorum opposita* satis constare, siue in iuris narratione mendacium reperiatur, siue in facti, siue in tacendi fraude, tenor veritatis vincit, Rescriptum pro non scripto habetur, et saltem haec poena manet praecatore, ut commodo Rescripti excidat. Immo Iuris Ciuilis rigore aliam adhuc poenam pati foret non iniquum. Ita enim in *d. tit. C. l. 5. alii Imperatores: Et si legibus consentaneum oraculum mendax attulerit preceptor, careat penitus impetratis: et si nimia mentientis inueniatur improbitas, etiam seueritati subiaceat iudicantis.*

CAPVT III.

§. I.

INSIGNIS RESCRIPTORVM SPECIES
MANDATA IN VTROQVE SVMMO
IMPERII IVDICIO VSITATA.

Mandati nomen, si generaliter capias, longe plurima et diuersissima complectitur, ita vt cum viuorum tum morientium sint. Ita Augustus integro volumine *mandata de funere suo* complexus est teste SVETONIO in Vita. a) Quod ad Mandata viuorum attinet, aut est mandantis vllum in alterum imperium, aut non est. Posteriori in casu vnita mandantis mandatariiue voluntate opus est, quibus per conuentionem spontaneam coniunctis peculiaris contractus nascitur, quem *Mandati* appellamus. Mandata eorum, qui gaudent imperandi potestate, in sensu latiore si accipias, quosunque iussus, Edicta etiam et Leges complectuntur. b) Et videtur eo tendere vsus hodiernus et stylus curiae, quoties

D 2

Man-

a) c. 102.

b) HAHNIUS in *Obscruat. ad Wesenbec. tit. D. Mandati n. 2.*

Mandata monetalia, Mandata de mendicantibus, de Furibus et Raptoribus et similia promulgantur, vera Edicta et Leges Principum Constitutiones, quibus motu proprio omnibus aliquid mandant et praecipunt. Porro Mandata in sensu Iuris Romani appellantur praecepta Principum, quae Praefidibus in prouincias proficiscentibus dabantur, quibus omnia, quae eorum muneris et officio incumbabant, continebantur, eaque vel publica vel arcana, de quibus consulendus BRISSONIVS in suo *de Verborum significatione* praeclaro opere. Sed et hodie Ducibus militaribus, maiorum minorumque gentium Praefectis, Legatis, Commissariis, Iudicibus varia mandari peruulgatum est. Inprimis autem in Iudiciis etiam occurrunt Mandata, maxime in Augustissimis Imperii Romano-Germanici Tribunalibus, quae, definiente GVILRODINGO a) sunt Praecepta, quibus Camera Imperialis (Iudicium Imperiale Aulicum) plerumque ad instantiam supplicantis alterum sub certae poenae comminatione, vel quid dare, vel facere, vel omittere iubet. Ex qua ipsa defini-

a) In *Pandectis Cameyal. L. III. Tit. V. initio.*

definitione constat, cum ad instantiam Supplicantis emanent, ad classem Rescriptorum esse eadem referenda, nec cum decretis, multoque minus cum Legibus confundenda.

§. II.

HORVM MANDATORVM GEMINA
SPECIES CVM CLAVSVLA ET SINE
CLAVSVLA.

Non vnum genus est Mandatorum, adeoque variis diuisionibus ordinari possunt. Vide, si lubet, RODINGVM allegato loco. Ad hoc argumentum imprimis spectat celeberrima distinctio, quo Mandata ista in *Mandata cum Clausula* et *Mandata sine Clausula* dispecuntur. Clausula illa appellatur stylo forensi *iustificatoria*, quae, si Mandato legitur inserta, cum clausula, sin absit eadem, sine clausula Mandatum esse dicitur. Formula huius clausulae haec est, vt reus Mandato pareat, vel in termino constituto compareat ad allegandum causas, quare Mandato parere non teneatur. Ita RO-

DINGVS in suis Pandectis Cameralibus, a) et haud paulo clarius Excellentiss. PÜTTERVS in Introductione ad Rem Iudicariam Imperii: a) *Ipsa vero Clausula Iustificatoria, in qua omne Mandatorum C. et S. C. discrimen versatur, eo tendit, ut reus, si parendum haud crediderit mandato, quascunque exceptiones siue causales, aequae ac in ordinario citationis processu proferre possit, ut reuera quasi alternatiue, ut aut pareat, aut causales proponat, illud mandatur reo, ad hoc citetur, duplicemque tunc processus speciem incidere posse, scilicet, ut, si nullas reus proponit causales, processus mandati continuetur, sin, quod plerumque fit, reus causales profert, mandatum tale in vim simplicis querelae resoluetur, i. e. processus eodem modo, uti ordinarius citationis processus, continuetur.* Haec omnia secus se habent, si Mandatum emanauerit sine illa clausula iustificatoria exceptiones quascunque admittente, de qua specie, illa altera ommissa, pro Instituti ratione porro nonnulla dicenda sunt.

§. III.

a) L. III. Tit. V. §. 4.

b) P. I. L. II. Sect. II. c. V. §. 313. 314.

§. III.

MANDATORVM SINE CLAVSULA
 INDOLES, PRIMA SPECIE SAT
 GRAVIS.

Terribilis videtur esse facies eiusmodi *Mandati sine Clausula* primo intuitu, et omnibus illis aequitatis regulis, quarum prima et potissima et omni fere exceptione carens haec est: audiendam esse alteram partem, antequam Iudex suo officio fungi incipiat, e diametro aduersatur. Ita enim

RODINGVS in Pandectis Cameralibus: a) *Mandata sine Clausula sunt, quae clausulam iustificatorem annexam non habent, et quibus Iudex reo partitionem E VESTIGIO praestandam PRAECISE imperat, et quibus SINE EXCEPTIONE parendum est: die ohne alle Einrede, oder einige Wiederred, oder Verhinderung zu vollziehen.* Verum enim vero, vti pro quocunque Iudice aequitatis legalitatisque militat praesumptio, ita eo fortior illa euadit, quo Iudex maioris est auctoritatis Senatoribusque vtitur dignitate, eruditionis fama, auctoritatis splendore su-
 perio-

a) Lib. III. Tit. VI. init.

terioribus. Non placuissent Mandata et iis innitens Processus Summis illis in Imperio nostro Iudiciis, nisi iustitiae idoneis fundamentis inniterentur, quae indagasse scopo meo inferuiet.

§. IV.

LOCVS EIVSMODI MANDATIS, NON
 QUANDO IVDICI PRO ARBITRIO
 LV BET, SED QUANDO IPSA RES
 HOC EXIGIT, AVT PATITVR.

Primum est quod mandare sine clausula vel non mandare in mero beneplacito Iudicis, etiam summi, neutiquam sit positum, multo minus cuilibet auctori ad istam procedendi viam cum effectu prouocare sit licitum. Minus ab hoc impetu est periculi, quod Iudicis arbitratui istae preces omnes sint subiectae. Sed Iudex limites sui officii transiret, si quacunque in causa pro lubitu obsequium vel ad preces vel sponte sua vellet imperare, atque ita reum, ne iure suo exceptionibusque legitimis vratur impedire vellet. Summis etiam Imperii Iudiciis dudum Vniuersales Imperii Leges certos eosque iustissimos limites posuere, intra quos
 etiam

etiam vice sacra iudicantis summa iudiciaria potestas sese merito continet. *Primus* et potissimus casus est, si factum, quod preces fundens narravit, sit nullo iure iustificabile, quodque adeo sui iam natura clausulam iustificatoriam plane respuit. Praeclare Ordinatio Cameralis de A. 1555. P. II. Tit. 23. pr. *Sehen, ordnen und wollen wir, daß an dem Kayserl. Cammer. Gerichte, die Mandata und Gebote nicht anders denn mit Einverleibung Clausulae iustificatoriae - - - erkannt werden sollen. Es wäre dann, daß die Sach und Handlung, darüber die Kayserl. Mandata zu erkennen gebeten, an ihr selbst von Rechts oder Gewonheit wegen verboten, und, wo dieselbe begangen, vor strafwürdig oder unrechtmäßig zu halten: Alter casus est: si damnum irreparabile immineat, cuius auertendi non alia est via, quam illa celeberrima, facto eiusmodi summa auctoritate intercedendi. Eadem Ordinatio Cameralis: oder daß dadurch dem Anrufenden Theil eine solche Beschwerde aufgelegt und zugesügt würde, die NB. nach begangener That nicht wieder zu bringen. Tertius casus est, si mandari ipsius reipublicae interest, cuius Salus suprema Lex est, et quartus: Si res moram non ferat, secundo*

E
valde

valde affinis. Eadem Imperii Lex: oder daß die Sache wieder den gemeinen Ruß wäre, oder keinen Verzug leiden möchte: adiecta generali clausula, pariter tamen valde restricta: Dann in solchen und anderen Fällen, in denen vermöge der Rechte a praecepto ohne vorhergehende Erkenntniß angefangen werden mag, sollen und mögen durch Cammer, Richter und Beyseßer Mandata ohne Iustificatori Clausul erkannt werden. Haec tam curate exposita indicant, quanti haec res sit praepiudicii, quam caute in decernendis mandatis sit procedendum, quam plane sit abstinendum a mandatis, si iure annuente ea neutiquam emanare possint. Olim facilius fuisse videtur Mandati S. C. impetratio, sed in hodiernis sese habet modo inuerso, quia Mandata sine Clausula longe difficilius impetrantur, adeo, ut de aliquo mandato decernendo extraiudicialiter nonnunquam pluribus diebus sit deliberatum, quam in causae grauioris decisione plenaria, teste B. Dn. de LVDOLF a) omni sane exceptione maiore.

§. V.

a) *Iuris Camer. Sect. 1. §. 10. p. m. 94.*

§. V.

IMPETRATA MANDATA COMMVNEM
RESRIPTORVM NATVRAM
SEQVVTVR.

Narrat factum Precator nullo iure iustificabile, aut irreparabile damnum sibi imminere conqueritur, aut quod fieri aut non fieri Reipublicae interfit, aut quod moram non ferat, aut simile, vt praecepto iure annuente locus sit, num recte narrauerit, si pereff dubitatio. Communis Viri boni praesumptio a) pro narrante omnino militat, et Iudicem olim dubio procul saepe induxit, singulari circumstantiarum nexu simul impellente, vt facilis fuerit in mandando; sed docuit experientia, istam bonam fidem saepe deficere, et artificiose homines posse mentiri, vel falsitate suggesta, vel tacita veritate, ideoque de insigni Remedio sollicita fuit celebratissima Lex, Recessus Imperii nouissimus de A. 1654. §. 79. ita constituendo: Alle Supplicanten sollen ihre Narrata zugleich etlichermaßen bescheinen, damit der Referent

E 2

ferent

a) *Cap. fin. X. de Praesumpt. in fine.*

ferent in Erkennung der Processen nicht malitiose hintergangen und vervortheilt werden möchte. Demonstranda itaque est narratorum veritas quadantenus; Quid enim si reus narrata negare aut nequeat aut nolit: operosa sane et plena probatio foret onus superfluum. Augetur ita narratorum fides, et nihil superest, quam vt Iudex mandet id, quod voluit precator, fieri aut non fieri. Qui vero? adhucdum secundum communem Rescriptorum naturam, Iurisque Canonici sententiam, SI PRECES VERITATE NITANTVR. Si in re, quam ratio recta aliter se habere non patitur, teste opus est, vtar auctoritate celebris Camerae Assessoris *Andreae GAILII*, a) qui, *Principis*, inquit, *Rescripta, omnia eius mandata (loquor de mandatis Camerae Imperialis, quae sub nomine et sigillo summi Principis, hoc est, Caesaris decernuntur) cum vel sine clausula TACITAM habent conditionem, SI PRECES VERITATE NITANTVR.*

§. VI.

a) *L. I. Obs. 14. n. 1.*

§. VI.

EXCEPTIONI SVB-ET OBREPTIONIS
ETIAM HIC LOCVS, ET AB EA
PENDET MANDATI S. C. VIS
ATQVE POTESTAS.

Narravit factum, in quo a praecepto
Processum incipere licet, et quadantenus
demonstravit Precator, eoquē ipso Mandatum
obtinuit sine iustificatoria Clausula: num
nunc nihil remedii aut opis reo superest,
quam vt tanta auctoritate motus simpliciter
pareat, et, si non pareat, executionem patiatur?
Videntur in ea sententia fuisse aut
eidem saltim patrocinari nonnulli Icti, qui
volunt: *Esse illud hic (in Processu Mandati
S. C.) maxime singulare, quod inuerso procedendi
ordine executio ante suscipiatur, quam
cognita plene causa fuerit, a quibus merito
dissentit Ill. MOSERVS a) et falsissimum illud
esse obseruat; a praecepto equidem fieri
initium, neutiquam ab executione, contra
illud ipsum praeceptum rei allegationes intra
tempus praefinitum admitti, eundem-*
E 3 que

a) In der Einleitung zum Reichs- Hof- Raths- Pro-
cess P. I. von Mandatis sine Clausula Cap. I. §. 7.

que audiri, antequam ad executionem deueniatur, ita quidem, vt, si istae exceptiones sufficientes inueniantur, ipsum Mandatum non executioni detur, immo cassetur et annulletur. Sed et Leges Imperii publicae et Documenta hoc expressè permittunt. *Memoriale Visitationis de Ao. 1579. §. 10. a)* Doch dem Citirten seine Rechtmäßigen Exceptiones sub- et obreptionis, im Fall einige erhebliche zulässige bevor seyn sollten, einzuwenden unbenommen. *Recess. Imper. de A. 1594. §. 77.* Denn auch im dritten, daß in Sachen Mandatorum S. C. keinen Auszüge, denn allein sub- et obreptionis . . . zuzulassen. Immo in ipsa Mandatorum S. C. formula earum opponendarum potestas continetur verbis expressis: alsdenn zu sehen und zu hören um eures Ungehorsames willen in vorgemeldete Pön gefallen seyn, mit Urtheil und Rechtsprechen erkennen und erklären, oder aber beständige erhebliche Ursachen, ob ihr einige hättet, warum solche Erklärung nicht geschehen soll, fürzubringen und endtlichen Entschieds darüber zu erwarten etc. vti RODINGVSB)

bene

- a) apud Excellentiss. PÜTTERVM in *Introd. ad Rem Iud. Imper. P. I. L. II. Sect. II. c. 4. §. 300.* in nota. i)
 b) in *Pandectis Cameralibus L. III. Tit. V. p. 511.*

bene annotat: *donec scilicet de validitate mandati constet, seu impetrans mandati narrata iustificet et vera probet.* Haec adeo vera sunt et ad substantiam Processus Mandatorum sine Clausula plane pertinent, vt etiam ipsam Mandatorum S. C. definitionem ingradientur, vt videre est in ea, qua Ill. M^OSERVS a) vtitur, esse nempe Mandatum sine Clausula Caesareum Rescriptum ad instantiam partis implorantis emissum, cui reum, licet super actione nondum sit auditus, ni incurrere malit nunquam non insertam poenam, parere, et mandata adimplere oportet, nisi ostendere queat, rem, de qua alter conquestus est, se ita non habere, vti est narrata. Ex quibus omnibus mea opinione palam est, inter Rescriptum, de quo superiori capite actum, et Mandatum S. C. quod in hoc capite exposui, reapse et hactenus nihil interesse, in vtroque locum habere Sub-et Obreptionis Exceptionem, seu Allegationem: *preces veritate non niti*, esse et huius Exceptionis vtroque eosdem effectus: *oppositae suspensionem, probatae*

a) In der Einleitung zum Reichs-Hof-Raths-Process P. I. von Mandatis sine Clausula Cap. I. §. 1.

batae nullitatem. Quis nunc dixerit, Mandatum, de cuius validitate vel inualiditate nondum constat, vti RODINGVS supra docebat, aliquid operari? Quis crediderit, intra Terminum parti, contra quam Mandatum est impetratum, praefixum, poenali etiam clausula adiecta, simpliciter esse obtemperandum, cum idem Mandatum permittat, immo iubeat, vt reus allegationibus iustis, si quas habet, et ob quas declarationem in poenam fieri non posse existimat, in ipso Termine praestituto vtatur? Quis asseruerit, Mandatum adhucdum suspensum post terminum allegatis iam Exceptionibus susceptaque et ab ipso Iudice admissa disceptatione, sed ea adhuc durante, constringere posse eum, qui cassatoriam sententiam et flagitat et sperat? Sed fac, friuolas esse exceptiones aut eas non rite probari posse et nunc ferri a Iudice mandante Paritoriam plenam, nunc dubio procul parendum est, quod antea fieri nondum oportebat. Differt scilicet plurimum Mandatum ab ista Paritoria. Mandatum est Iussus, cui pareri poterat, sed et non parere licebat. Paritoria est Sententia super Exceptionibus lata, qua ob istarum inualiditatem denuo paritio iungi-

iungitur, et simul ipsum Mandatum in verum et obligatorium iussum eualescit. Eadem appellatur plena, manifesto indicio, antea iussui aliquid defuisse. Noui equidem paritorias plenas paritoriis simplicibus proprie opponi. Illud tamen *plenum* ad ipsum Mandatum pertingere iudico, ita, ut plenitudine sententiae Mandatum hunc ipsum in finem quondam emissum, minus plene et imperfecte reum hactenus obligans, metum magis incutiens futurorum, quam praesentem exferens vim, in vis et potestatis plenitudinem demum simul euehatur.

CAPVT IV.

§. I.

VISIONEM MIHI OBLATAM SISTENS.

His ita praemissis et ex naturali aequitate rationisque dictaminibus, ex Iurium communium sententia, ex usu Iudiciorum Imperii publico pro modulo praestructis principiis nunc ad ipsam visionem mihi oblatam accedo, quam in facto ita accidisse noui. Aristo apud Senatum oppidanum

F

con-

conqueritur, Beatum sibi vicinum, nouum opus aedificando, ultra praedii sui limites progressum esse, et fundi, cuius ad ipsum Aristonem spectet proprietas, aliquam partem, se nesciente inuitoque, occupasse. Decernitur ocularis litigiosi loci inspectio, eaque peracta manifestum fit, Beatum iniuria hoc fecisse, Aristonem iure esse conquestum, et in horum consequentiam Beato omni aedificatione muri sui versus Aristonis hortum iudiciali decreto, donec aliud statuatur, interdicitur. Beatus hac iudiciali auctoritate nihil motus in aedificando pergit, quo comperto idem omne id, quod post inhibitionem factam, adeoque illaudabili contra inhibitionem contumacia factum exstructumque foret, intra decendium a tempore insinuatim interdicti computandum demoliri, rem omnem in pristinum statum reducere, sed et impensas eo nomine ab Aristone factas eidem reddere iubetur. Beatus huius decreti impatiens cautionem de demoliendo opere, si in ista causa succubuerit, offert: iudex autem, vt in re manifesta, istam cautionem reiicit, et suae inhibitioni praeceptoque de opere contra illam facto demoliendo inhaeret. Ita iudicatum,

tum, ita in Leutationis instantia confirmatum, ita causa per Appellationem ad Regimen deuoluta pronunciatum, vt adeo tres celeberrimorum Dicafteriorum sententiae cum ICTorum tum Scabinorum super hoc existant conformes. His omnibus non acquieuit Beatus, potius, quod vltimum supererat remedium, ad Imperatoris Imperii-que summum Tribunal, quam Cameram Imperialem vocant, confugit, et ab hoc Augustissimo Iudicio, falsa narrando, non tantum plenos Processus Appellationis, verum etiam Mandatum poenale S. C. de non amplius impediendo exstructionem aedium erga sufficientem cautionem de demoliendo, sed absque vlla mora permittendo, obtinuit. Regimen tanta auctoritate commotum, postquam Mandatum illud S. C. 22. mensis Nouembris die esset insinuatum, inhibitionem olim decretam remittit, vbi forte satius fuisset, ante omnia Aristonem de decreta cautione certiozem reddere, et, qui et quatenus illa pro sufficienti haberi possit, eiusdem audire monita. Sane idem Aristopaulo post Iudicem adit, oblati literis, in ipso supremo Camerali Iudicio se Exceptiones Sub-et Obreptionis rite exposuisse et opposuisse

posuisse demonstrat, easque fundatissimas esse, falsis Aduersarii narratis ex Actis pro se adductis comprobatisque ostendit, his conuenienter petens, cum Mandatum venerabile ipsum ita pendeat, suaque vi adhucdum destituatur, vt Inhibitiones factae renouentur, cunctaque in eum statum restituantur, in quo causa ea tempore interpositae Appellationis fuit constituta. Regimen, precum aequitatem perpendens, Acta ad quendam Scabinatum pariter celeberrimum transmisit, at sequentis tenoris Responsum tulit:

Quando quidem ab Regimine in hac ad Augustissimum Camerae Imperialis Tribunal mediante humillima Appellatione delata causa nihil aliud actum est, quam vt id, quod eidem clementissime demandatum fuit, efficere studuerit, illudque ipsum, maxime quod Actor de eo, quod Caesareo Mandato continebatur, sufficienti notitia fuerit imbutus, neque eius causa quicquam in iudicio monuerit petieritue, deficiente maxime clausula iustificatoria, neuiquam commode defugere potuit, eamque ipsam ob causam quicquam protelationis intuitu cautionis admittere nequiuit, nunc adeo,
post-

postquam Appellatio iam admissa, solitaeque literae inhibitoriales rite insinuatae sint, eo minus Regimini licet, in hac causa ulterius quicquam iubere vel vetare, maxime quod ipsa Sub- et Obreptionis Exceptio a Decisione Supremi Imperii Tribunalis vnice dependet: opinamur, Regimini absque graui offensionis Iudicis Supremi metu, Mandato contraire, sublatam Inhibitionem reuocare, Actorisque petitis deferre neuti- quam esse integrum.

Ego mihi plane non sumo de tam gra- uibus Viris, qui in hac re Iudicis officio sunt functi, iudicium ferre: licebit tamen, vt Titulus habet, hanc quaestionem Proble- matis loco habere, et inspectis vtrinque ra- tionibus, salua cuiuscunq; reuerentia, di- uersae sententiae, Academicae libertatis pri- uilegio subnixo accedere. Quaestionis sum- ma huc redit: *Num Mandatum sine Clausula quaestionis impetratum, emissum, insinuatum, ita obstrinxerit Iudicem inferiorem, vt rite paruisse videatur ei, Inhibitionem ante factam remittendo, Aristonis adeo preces de Inhibi- tione renouanda et cunctis in pristinum sta- tum reducendis recte fuerint neglectae?* Ita censuerunt ICTi, a me negans sententia est

defendenda: Nondum Mandatum quaestionis obstrinxisse Iudicem inferiorem, rite neutiquam paruisse Inhibitionem factam remittendo: Aristonis preces de renouanda Inhibitione, reque omni ad pristinum statum reducenda non fuisse negligendas, adeoque *Mandato isti, ob Exceptiones Sub-et Obreptionis oppositas, et donec illae fuissent euacuatæ, impune potuisse Iudicem non parere.*

§. II.

RATIONES IN RESPONSO ADDUCTÆ.

Rationes Affirantium quaestionem supra propositam ad sequentia redire videntur Capita: I. Appellatum esse humillime a Iudice inferiore ad Iudicem superiorem, eumque Augustissimum Camerae Senatuum vice sacra iudicantem. Iam autem constat, effectum interpositæ Appellationis plerumque non tantum esse suspensiuum, sed etiam deuolutiuum, Rem deuolutam non esse amplius in manu eius, ex cuius manu illa pro uocatione mediante excidit, adeoque ab eo non posse amplius attingi. II. Appellationem interpositam esse admissam, ex quo ipso

ipſo porro oritur validiſſima praefumtio, ſententias iſtas, licet tres numero ſint et quidem conformes, non ea iuſtitiae radiare luce, vt reiecta appellatione confirmandae fuerint, potius placuiſſe Iudici ad quem, pro-uocantem denuo audiri. III. Literas inhibitoriales emanafſe, quod ipſum vt i naturalis eſt ſequela Appellationis receptae, ita de enixa voluntate Iudicis Superioris teſtatur, a Iudice, quem iam interpoſita Appellatio ligat, ne quid porro attentetur. IV. Ob harum literarum auctoritatem in hac cauſa nihil amplius Regimen vetare, vel iubere potuiſſe, niſi maluerit contra iubentis auctoritatem impingere. V. Laudandum eſſe Regimen, quod tanti Iudicis reuerentiam ſuſpexerit, nec quicquam protelationis intuitu cautionis admittere voluerit, nec cul-pae vllius eſſe inſimulandum, quod nihil aliud egerit, quam quod imperatum mandatumque, quod ipſum, ſi forte minus recte ſe haberet, non Iudici obſequenti ſed Iudici iubenti, omne foret imputandum. VI. Actorem Ariſtonem ſufficienti notitia eius imbutum fuiſſe, quod Mandato Caefareo continebatur, neque tamen in iudicio quicquam monuiſſe petiſſeue; ſua itaque culpa
dam

damnum sentire, ideoque iuris intellectu non sentire. VII. Mandatum clausula iustificatoria carere, cui adeo simpliciter parendum. VIII. De Exceptione Sub- et Obreptionis cogniturum summum Imperii Tribunal, adeoque decisionem ab eiusdem auctoritate, non, inuerso ordine, a Iudicis inferioris arbitrio pendere.

§. III.

RATIONES IN CONTRARIUM
MILITANTES.

Curate, ni fallor, selegi aduersae mihi sententiae momenta, et nunc ordo rei flagitat, vt, quid iis obstet opponique queat, ordine pariter proponam. Quod ad Appellationem I. Interpositam II. Receptam III. Inhibitorialibus Literis firmatam attinet, in iis omnibus, quae de Effectibus sunt monita, cum Dissidentibus consentio. Vis sententiarum conformium prouocatione est suspensa, liberum fuit Iudici Summo praefunctionem ex ista conformitate oriundam pro sua auctoritate negligere, et Partem Appellantem rursus audire: Nec quicquam a Iudice inferiore fieri debuisse, quod At-
tenta-

tentati aduersus Appellationem et emissas Inhibitoriales vel minimam speciem praebere potuisset. Haec autem dum concedo, simul fontem diuersae sententiae praecipuum deprehendisse mihi videor, quod Processus Appellationis a Processu Mandatorum non satis fuerit distinctus atque separatus. Appellatio interposita suspenderit vim sententiae vltima vice latae, simul omnis motus in inferiore Iudicio quieuerat, ita tamen, vt omnia manerent in pristino statu, in quo causa ante Appellationem fuerat. His non contentus Beatus Appellans etiam preces fundit, vt obtineat Mandatum S. C. poenale de non amplius impediendo exstructionem aedium erga sufficientem cautionem de demolendo, sed absque vlla mora permittendo: et per falsa narrata ea gaudet felicitate, vt Mandatum petitum emanauerit. Nouus hinc oritur Processus Mandati S. C. vbi nemo negauerit, vti falso narranti licuit falsa narrare et Iudici mandanti subrepere, et obrepere ita, Aristoni isto Mandato admodum grauato, omnia esse salua Iuris beneficia in tali casu Iure tum communi tum Imperii prodita. Sunt illa, vt aut pareat, aut, rem aliter se habere ac narratum est, excipiat et doceat.

G

Est

Est insignis Vox Cameralistarum: *Excipi-
endo etiam pareri et paria esse excipiat an
pareat reus.* Illustris ab EYBEN de Man-
datis S. C. §. 24. Operum p. 247. Ante
vero quam Aristo in Termino praefixo ex-
cipiendo parere poterat, Iudex a quo Ari-
stonem isto Iuris beneficio frui non patitur,
et tanta auctoritate motus rem totam inno-
uat, Inhibitionem rite decretam tollit,
Mandatum nondum elapso spacio, intra
quod parere debebat Aristo, si ei hoc pla-
cuisset, exsequitur, adeoque Iuris beneficio
proponendi Sub-et Obreptionis Exceptio-
nem reapse Eundem priuat, Iudex inferior
limites Mandatorum Processus se transfiliisse
animaduertit et Sapientum Consilium petit,
qui, vti mihi videtur, Appellationis Inter-
positae Iura cum noua Processus Mandato-
rum imagine commiscuerunt. Quod loco
quarto dictum post Inhibitoriales literas in-
finuatas Regimen nihil amplius potuisse ve-
tare vel iubere, verissimum esse iudico quo-
ad Appellationem, quam Inhibitio respicit;
nihil tamen minus verum habeo, illam
Inhibitionem ad Processum Mandati nihil
pertinere, annuenteque Iure affirmo, nec
hic Iudicem potuisse quid decernere, inbe-
re,

re, vetare, permittere aut remittere, quod Aristoni Iuris beneficiis vsuro graue foret et eorum emolumentis eundem priuaret. Hoc equidem adeo verum esse existimo, vt, si Aristo aduersus illas Inhibitionum relaxationes voluerit Appellationis auxilio vti, Iudicis Summi opem, vt aequa et iusta flagitanti, non fuisse defuturam. *Quinto* loco principii petitionem deprehendere mihi videor, ac si Iudex mandans hoc ita fieri voluerit, qui quidem praecepit et mandata fieri serio voluit, sed non aliter, quam seruato Iuris ordine, et vt Exceptionum remedia reo sint salua. His propitio Iure vt non est prorelationis contra Ius susceptae species; culpa etiam non est in Iudice mandante, sed in Iudice Mandatum aliter, ac decebat oportebatque, interpretante. Superiorum Iussibus non aliter parendum, quam prout Ius flagitat, aequitas permittit. Hoc enim ipsi voluisse videntur. Quod *sexto* loco dicitur, Aristonem Mandati Caesarei sufficienti notitia fuisse imbutum, nec tamen in iudicio quicquam monuisse petiisseque, quo neruus huius argumenti euadat, non perspicio satis. Fac, Aristonem sufficienti Mandati notitia imbutum fuisse: idem tamen et hac

notitia erat imbutus, ab hoc Mandato ad-
 hucdum nihil sibi esse metuendum; incum-
 bere sibi, vt aut pareat in Termino praefixo,
 aut excipiat; R. I. N. §. 76. illud iustitia cau-
 sae fretum se facere non posse, hoc falsis
 narratis ostensis se facturum. De hoc nec
 Iudex erat monendus, nec quicquam ab eo
 petendum, quod ad id, quod futurum esse
 confidebat, Iura Imperii et Processus Na-
 tura Iudicem inferiorem adstringebant.
 Non omittam, Mandato non iuberi simpli-
 citer, vt relaxetur Inhibitio, sed erga suffi-
 cientem cautionem de demoliendo. Iam
 autem cautio non recipienda nisi audita al-
 tera parte, cuius maxime interest scire, quo-
 modo caueatur, et videre, vt cautum sit.
 MEVIUS P. III. Decif. CXI. Non ita
 Iudex admonendus erat, sed Appellans, vt
 ante omnia se declaret super cautione, et
 Appellatus, vt pariter exponat, num sibi
 satis cautum sit, quod neutiquam factum,
 adeoque inuerso ordine ad Mandati obse-
 quium processit Iudex inhibitionem remit-
 tens. Multo magis itaque Decretum ipsum
 erat alio Decreto tollendum; quae enim
 iussit vetuitue Praetor imperio, meliora
 edoctus, tollere potest. *l. 14. D. de Re Iudi-
 cata.*

cata. Quando autem hoc non factum, non sua sed aliena culpa damnum sentit Aristot. Id lubentissime largior, loco qui dem *septimo* allatum: Mandatum clausula iustificatoria carere, alias non foret Mandatum sine clausula: simpliciter ideo eidem fuisse parendum plane nego. Ratio recta docet, ut primo capite traditum, nullum posse Iudicem, cuiuscunque demum fuerit auctoritatis, iubere, ut ad sola narrata Precatoris, altera Parte plane non audita, haec parere habeat necessum, siue vera illa narrauerit, siue etiam falsa. Mandatum S. C. Rescripti species est, omnium autem Rescriptorum hanc generalem esse naturam, prout secundo Capite tradidi, ut tacita eidem insit clausula: *Si preces veritate nitantur.* Praeclare Pontifex in c. 5. X. de Rescriptis: *Qualitatem negotii, pro quo tibi scribitur, diligenter considerans, aut mandatum nostrum reuerenter adimpleas, aut per literas tuas, quare adimplere non possis, rationabilem causam praetendas:*
QVIA PATIENTER SVSTINE-
BIMVS, SI NON FECERIS,
QVOD PRAVA NOBIS INSL-
INATIONE FVERIT SVGGE-
STVM.

STVM. Quod non Partibus tantum, sed
 et Iudicibus, ad quos mandata perueniunt,
 dictum esse confido. Mandati denique S.
 C. secundum Leges Imperii haec est natu-
 ra, vt reus non super quibuscunque Exce-
 ptionibus, quod vetat vnice Clausulae Iusti-
 ficatoriae omissio, bene tamen super iis,
 quae reo etiam in hoc Processu saluae sunt,
 audiatur, nec, donec Iudex mandans de
 his cognouerit, res in inferiori Iudicio
 praecipitur, innouetur, et, quantum in
 Iudicis inferioris potestate fuit, Iura alterius
 partis laedantur. Denique ad vltimum et
octauum Momentum quod attinet, rursus
 verissimum est, Decisionem Quaestionis:
 num sub- aut obreptum sit, a Iudicii man-
 dantis Decisione pendere. Sed ab hoc non
 pendet praesentis Quaestionis Decisio: quae
 est, num exspectanda sit paritoria, maxime
 plena, super Exceptionibus Sub- et Obre-
 ptionis obiciendis, an vero Mandatum
 contra Iuris beneficia sit statim, et antequam
 Quaestio fidei precum euacuetur, execu-
 tionem dandum. Tantum abest vt meae sen-
 tentiae obstet, super Sub- et Obreptione a
 Iudice mandante esse cognoscendum, vt
 potius ex hoc ipso insigne robur eidem ac-
 cedat.

MNTZ

E D

cedat.

cedat. Sumfit sibi Iudex inferior tacite et virtualiter super Sub- et Obreptione cognitionem, dum Mandatum ab eius Exceptione pendens, non aliter, ac si de ea iam cognitum esset, eaque inepta falsaque fuisset deprehensa, executioni dandum esse existimavit.

Haec pro virium modulo et imminente abitu breuiter et pro instituti ratione, vt nempe Problematica haec quaestio honorum in Iure summorum a me impetrandorum causa ventiletur, quod Beneuolum Lectorem consideraturum esse, et, si quid minus recte dictum positumue fuerit, condonaturum confido.

F I N I S.

cedat. Sicut sibi Index inferior tacite et
virescitur sub et Operatione cogni-
tionem dum Mandatum ad eius Exe-
cutionem pendens non aliter ac si de eam
cognitum esset, caput inquit falsum fuit.
Sed deprehensa executioni dandum esse
existimus.

Haec pro virum modo et immanem
re ad in preter et pro iustitiam ratione ut
nempe Problematica haec quaestio hono-
rum in iure futurorum a se appetendo
rum cuius venturum quod beneolum se
gorem consideratum esse et si quid mi-
nus recte dicitur potissime fuisse con-
donatum confido.

F I N I S

Göttingen, Diss., 1754 Bo-2

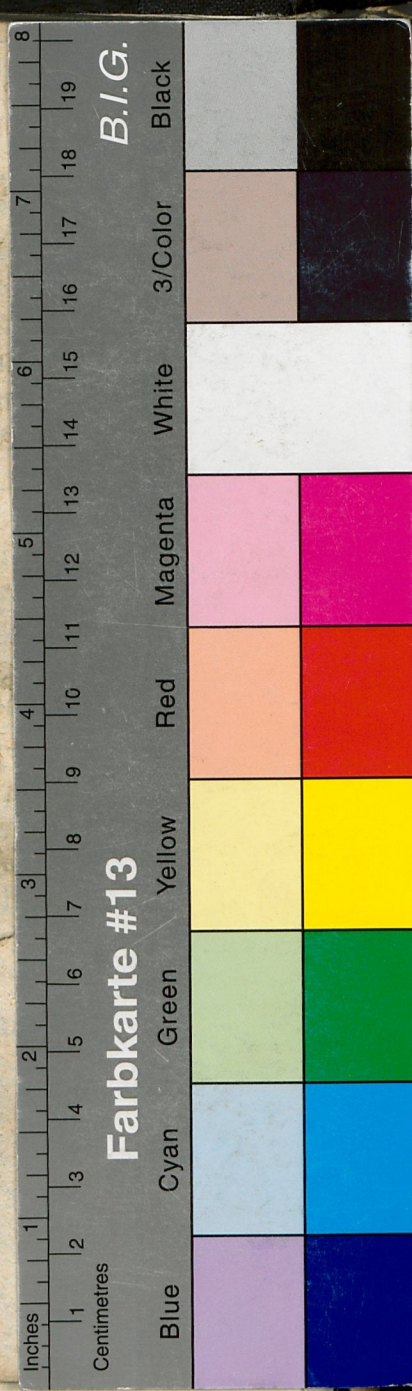
ULB Halle

3

005 360 730

Pr. 23. num. 20.

241

5

1754, 10

CHRISTIANI FRIDERICI
NOBILIS A FREIESLEBEN

S. R. I. EQVITIS

PROBLEMA PRACTICVM

MANDATO S. C. POENALI
OB EXCEPTIONES SVB - ET
OBREPTIONIS IMPVNE NON PARERI.

D. XI. MAII MDCCLIV.

PVBLICE DEFENSVM.

P 489

EDITIO SECVNDA.

GOTTINGAE

APVD VICTORIN. BOSSIEGELIVM

